

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเกษตรกร
มีวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร เป็นเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวน
25,321 ราย (ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ : 2559)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 90 % คลาดเคลื่อนได้ 10 %

$$n = \frac{25,321}{1 + 25,321(0.10)^2}$$

$$= 100$$

จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

1.3 การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มจำนวนประชากรในแต่ละอำเภอที่ได้รับการอบรม
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก เมื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างก็จะได้
ประชากรที่ใช้ศึกษา คิดเป็นจำนวนตัวอย่างที่ทำการสุ่มในครั้งนี้อย่างน้อย 100 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Close – ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (Open – ended question) โดยได้สร้างแบบสอบถามตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ทางด้านเศรษฐกิจ และทางสังคมของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกและเป็นคำถามแบบปลายเปิดให้เติมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 2 ตอนย่อย คือ

ตอนที่ 1.1 บัญชีพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา ประสบการณ์การผลิตมะพร้าว

ตอนที่ 1.2 บัญชีทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ขนาดของพื้นที่ แรงงาน ต้นทุนการผลิตรายได้จากการขายผลผลิต หนี้สิน แหล่งเงินทุน สภาพการผลิตมะพร้าว การใช้ปัจจัยการผลิต และตลาดจำหน่ายผลผลิต

ตอนที่ 1.3 บัญชีทางด้านสังคม ได้แก่ การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่นในรอบเดือน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในรอบเดือน ประสบการณ์การฝึกอบรมของเกษตรกรในรอบปี การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตพืชอินทรีย์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์

ตอนที่ 4 ปัญหา ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์

2.2 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในลักษณะแบบสัมภาษณ์ สำหรับสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.1.1 ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) สภาพทั่วไปของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ 3) การผลิตมะพร้าว 4) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ 5) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมการเกษตร 6) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ นำผลจากการศึกษาค้นคว้าตามข้อ 1 มากำหนดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ได้อยู่ประกอบของแบบสัมภาษณ์ ออกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษา ประสบการณ์การผลิตมะพร้าว

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ พื้นที่ในการผลิต แรงงานที่ใช้ในการผลิต ต้นทุนการผลิต รายได้จากการขายผลผลิตมะพร้าว หนี้สิน แหล่งเงินทุน สภาพการปลูกมะพร้าว การใช้ปัจจัยการผลิต ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่นในรอบเดือน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในรอบเดือน ประสบการณ์การฝึกอบรมของเกษตรกรในรอบปี การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตพืชอินทรีย์

3) แรงจูงใจในการผลิตมะพร้าวตามระบบอินทรีย์ ได้แก่ ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านต้นทุนการผลิตและการตลาด ด้านข้อกำหนดการทำเกษตรอินทรีย์ ด้านการส่งเสริมและแหล่งความรู้ และด้านตนเอง โดยเป็นคำถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง แรงจูงใจสูง
- 4 หมายถึง แรงจูงใจค่อนข้างสูง
- 3 หมายถึง แรงจูงใจปานกลาง
- 2 หมายถึง แรงจูงใจค่อนข้างต่ำ
- 1 หมายถึง แรงจูงใจต่ำ

4) ความต้องการการส่งเสริมในการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์ โดยเป็นคำถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ต้องการมากที่สุด
- 4 หมายถึง ต้องการมาก
- 3 หมายถึง ต้องการปานกลาง
- 2 หมายถึง ต้องการน้อย
- 1 หมายถึง ต้องการน้อยที่สุด

5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์

ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ตามระบบเกษตรอินทรีย์ เป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด โดยระดับปัญหาการการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ปัญหามากที่สุด
- 4 หมายถึง ปัญหามาก
- 3 หมายถึง ปัญหาปานกลาง
- 2 หมายถึง ปัญหาน้อย

1 หมายถึง ปัญหาที่น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ตามระบบเกษตรอินทรีย์เป็นคำถามปลายเปิด

2.1.3 การตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม และให้คำแนะนำแก้ไข

2.1.4 การทดสอบแบบสัมภาษณ์ โดยการนำแบบสัมภาษณ์ ไปทำการทดสอบ (pilot study) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 30 ราย โดยทำการทดสอบแบบสอบถามกับเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวของจังหวัดชุมพร จำนวน 30 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไปทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการทดสอบค่าความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.858, 0.971 และ 0.942 ซึ่งจะเห็นได้ว่าได้ค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ดังนั้น แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงผ่านเกณฑ์การยอมรับได้ ตามที่ Jump, N. (1978, อ้างถึงในมานิต ลาเกลี้ยง 2558, น. 37) ได้เสนอเกณฑ์การยอมรับสำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจไว้ว่า ค่า Cronbach มากกว่าและเท่ากับ 0.7 ซึ่งค่าที่ได้มีความน่าเชื่อถือได้ จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์โดยแบบสัมภาษณ์มี 4 ขั้นตอนตามแนวทางของ เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2547, น.313 - 315) ดังนี้

3.1 ขั้นเตรียมการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้เตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 การกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ที่จะไปเก็บข้อมูล รวมทั้งมีการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูล

3.1.2 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการเก็บข้อมูล และการเดินทาง ผู้วิจัยมีการเตรียมวัสดุและอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล เช่น ปากกา กล้อง แบบสัมภาษณ์ และยานพาหนะ

3.2 ขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากเกษตรกร โดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยได้แนะนำตัวว่าเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน และจะมาทำอะไร เพื่อให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์รู้จักก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ เป็นการสร้างความไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้ให้สัมภาษณ์

3.2.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ ทราบถึงความเกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และชี้แจงความสำคัญของข้อมูลงานวิจัยแก่ผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง และครบถ้วน

3.2.3 ผู้วิจัยเริ่มคำถามการสัมภาษณ์ โดยได้อธิบายคำถามที่มีในแบบสัมภาษณ์ โดยใช้คำอธิบายที่ทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจง่าย พยายามให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบในประเด็นของแบบสัมภาษณ์

3.3 เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.3.1 ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง มาทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

3.3.2 กล่าวขอบคุณเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการดังนี้

4.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ทางด้านเศรษฐกิจ และทางสังคมของเกษตรกรในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้วยค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์ โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ในการจำแนกกลุ่มระดับ “แรงจูงใจ” ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง แรงจูงใจในการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตร อินทรีย์อยู่ระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง แรงจูงใจในการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์อยู่ระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง แรงจูงใจในการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์อยู่ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง แรงจูงใจในการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์อยู่ระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง แรงจูงใจในการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์อยู่ระดับสูง

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรในการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ในการจำแนกกลุ่มระดับการ “ความต้องการ” ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

$$\text{ช่วงคะแนน} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$= \frac{5 - 1}{5}$$

$$= 0.80$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตร อินทรีย์อยู่ระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์อยู่ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์อยู่ระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวตามระบบเกษตรอินทรีย์ โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ในการจำแนกกลุ่มระดับของ “ปัญหา” ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ช่วงระดับปัญหา} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80\end{aligned}$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ปัญหาในการผลิตมะพร้าวตามระบบอินทรีย์อยู่ระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ปัญหาในการผลิตมะพร้าวตามระบบอินทรีย์อยู่ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ปัญหาในการผลิตมะพร้าวตามระบบอินทรีย์อยู่ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ปัญหาในการผลิตมะพร้าวตามระบบอินทรีย์อยู่ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ปัญหาในการผลิตมะพร้าวตามระบบอินทรีย์อยู่ระดับมากที่สุด

สำหรับข้อเสนอแนะ เป็นคำถามเปิดให้เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวตอบแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อนำเสนอค่าความถี่ ร้อยละ